

Asiantuntijalausunto esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026

HE 99/2025 vp

Musiikin luova alkutuotanto on Suomen Musiikintekijöiden, Suomen Säveltäjien, Suomen Musiikkikustantajien ja Teoston muodostama kokoonpano, joka nimensä mukaisesti valvoo yhdessä musiikin luovan alkutuotannon etua. Yhteensä kokoonpano edustaa yli 42 000 säveltäjää, sanoittajaa ja musiikkikustantajaa.

Musiikin luova alkutuotanto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Estämme näkemyksenämme seuraavaa:

1. Luoviin aloihin kohdistuvat säästötoimet syytä perua

Keväällä hallituksesta tuli lupaus, [ettei kulttuuritoimintaan kohdistu enää uusia säästöjä](#). Tästä huolimatta opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahojen leikkaus (7,8 miljoonaa euroa) sekä Music Finlandin työ- ja elinkeinoministeriöltä saaman tuen lakkautus (0,1 miljoonaa) **osuvat jälleen kerran luoviin aloihin**.

Luoville aloille on jo aiemmilla kierroksilla kohdistunut jatkuvia heikennyksiä. Esimerkiksi musiikin julkiset tuet alalle ovat vähentyneet 17 prosentilla vuonna 2024 edellisvuoteen verrattuna (Lähde: [Musiikkialan talous Suomessa 2024](#)), ja myös aiemmin tehty ALV-korotus kulttuuripalveluihin ja -tapahtumiin osuu kipeästi alaan. Taiteen edistämiskeskuksen avustuksia ja yksityisen kopioinnin hyvitystä leikattiin reilusti jo vuosi sitten.

Hallitusohjelmassa todetaan, että luovilla aloilla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali; kulttuurin kansainvälistymisen edellytyksiä tulee parantaa sekä kehittää kasvua vauhdittavia malleja kulttuurialalle. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että monipuolinen ja arvostettu taide- ja kulttuurielämä on sivistysvaltion tunnusmerkki, ja että kulttuurilla on suuri merkitys kansalaisten resilienssille, kokonaisturvallisuudelle sekä kansalliselle yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuurialan kasvu tukee koko yhteiskuntaa vahvistaen sen hyvinvointia, luovuutta ja kestävyyttä.

Myös parhaillaan eduskunnassa käsiteltävä hallituksen **kulttuuripoliittinen selonteko** sisältää tärkeitä tavoitteita muun muassa monimuotoisesta ja saavutettavasta kulttuurista jokaisen oikeutena sekä rahoituksen varmistamisesta kulttuuri- ja luovilla aloilla. Samoin hallituksen kesällä julkaisemassa **luovan talouden kasvustrategiassa** asetetaan tavoitteeksi alan viennin ja tunnettuuden kasvu, ja OKM:n hallinnonalan tavoitteena on muun muassa, että taide ja kulttuuri vahvistavat yhteiskunnan sivistysperustaa.

Uudet leikkaukset kulttuuriin jo tehtyjen mittavien säästötoimenpiteiden päälle vievät pohjan näiltä tärkeiltä hallituksen tavoitteilta.

Esimerkiksi tulevan taide- ja kulttuuriviraston jakamiin avustuksiin kohdistuu 1,3 miljoonan euron leikkaukset, ja kulttuurivientiin samoin lähes 800 000 euron leikkaukset. Kotimaiseen elokuvatuotantoon kohdistuva 5,5 miljoonan euron leikkaus on merkittävä isku paitsi audiovisuaalisen alan toiminnan mahdollisuuksiin ja työpaikkoihin, myös musiikkialalle, sillä kotimaisissa tuotannoissa käytetään paljon myös kotimaista musiikkia.

Valtiolle julkiset panostukset luovien alojen kasvuun ovat erittäin tehokkaita. Taloustutkimuksen vuonna 2021 julkaiseman selvityksen mukaan taiteen ja kulttuurin 1,3 miljardin euron rahoituksella ala saa aikaan 14 miljardin euron tuotoksen, josta julkinen sektori kerää 3,4 miljardin euron tulot. Tästä rahoituksesta noin 500 miljoonaa on valtion rahoitusta. Luovat alat tuottavat siis yli 10-kertaisen hyödyn suhteessa julkisiin panostuksiin.

Edellä mainituista syistä johtuen leikkaukset OKM:n taiteen ja kulttuurin määrärahoihin sekä Music Finlandin rahoitukseen tulee perua tai vähintäänkin kohtuullistaa, jotta haittoja saadaan minimoitua, hallitusohjelman, kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian tavoitteiden toteutus mahdollistettua, ja luovien alojen merkittävä kasvu- ja vientipotentiaali mahdollisimman tehokkaasti valjastettua. Taiteen ja kulttuurin edistämisestä ei yksinkertaisesti ole enää yhtään leikattavaa ilman, että alan kasvua ja perusrakenteita tuhotaan.

2. Luovien alojen vienninedistäminen vaarassa – kansainvälistymisen jatkuvuus turvattava

Talousarvioesityksessä suomalaiseen musiikkiviennin edistämiseen kohdistuu alaan merkittävästi vaikuttavia leikkauksia, vaikka **hallitusohjelma sisältää kirjaukset kulttuurin kansainvälistymisen edellytysten parantamisesta.**

Erityisenä huolena on, että työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta Music Finlandille ollaan lakkauttamassa, vaikka kyseessä on erittäin tehokas täsmätuki vienninedistämiseen. Music Finland on saanut TEM-tukensa momentilta 32.01.40, josta hallitus on leikannut niin paljon, ettei TEM voi avata vuodelle 2026 yleistä valtionavustushakua kestäväää kasvua ja kansainvälistymistä edistäville toimijoille. Tämä tarkoittaa Music Finlandin tuen lakkauttamista. Tämä leikkaus olisi syytä perua ja **Music Finlandille tulisi varata ensi vuodelle vähintään viime vuotta vastaava 100 000 euron rahoitus.**

Music Finland on tehnyt suomalaista musiikkivientiä yhteistyössä OKM:n, TEM:n ja koko musiikkialan kanssa menestyksekkäästi vuodesta 2012 lähtien. Tänä aikana suomalainen musiikkiala on paitsi vahvasti kansainvälistynyt, myös musiikkivienti on moninkertaistunut tuoden merkittävästi vientituloja ja verotuloja Suomeen ([150 milj. eur vuonna 2024](#)).

Lisäksi OKM:n momentille 29.80.50 (Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen) kohdistuvia uusia 7,8 miljoonan euron leikkauksia ollaan näillä näkymin kohdistamassa myös kulttuurivientiin ja kansainvälistymiseen sekä taide- ja kulttuurialan valtakunnallisiin yhteisöihin. **Vuoden 2026 talousarviossa tulee varmistaa rahoitus kulttuurille ja sen kansainvälistymiselle ja**

viennille, mikä ei käytännössä ole mahdollista, jos talousarvioesityksessä esitetyt leikkaukset toteutuvat.

Myöskään elokuvatuotannon tuen rahoituksen korvaajaksi kaavailtu tilausohjelmajärjestelmien kohdistuva maksuvelvoite ei ehdi ensi vuodeksi, eikä se muutoinkaan sovi suoraan OKM:n elokuvatuotannon tukien korvaajaksi. Leikkaus vaikuttaa merkittävästi muun muassa elokuvatuotantojen musiikintekijöihin ja alan vientiin jo valmiiksi ahdingossa olevalla elokuva-alalla.

Vaikuttavaan ja tehokkaaseen toimintamalliin kohdistuu siis kertautuvia leikkauksia, jotka ovat vastoin niin hallitusohjelmaa, hallituksen kesällä julkistamaa luovan talouden kasvustrategiaa kuin kulttuuripoliittista selontekoa.

Luovan talouden kasvustrategia asettaa tavoitteeksi, että *”suomalaiset tekijät, luovien alojen yritykset ja brändit ovat maailmalla aiempaa tunnetumpia, alan vienti on kasvanut.”* Kulttuuripoliittisen selonteon visiossa *”Kulttuurivienti toimii monensuuntaisesti. Näin suomalainen osaaminen lisääntyy ja verkostot laajenevat entisestään, mikä auttaa kansainvälisten ovien aukeamista uusille taiteen tekijöille ja luovalle sektorille...”*. Selonteon toimenpiteissä puolestaan kansainvälistyvä kulttuuri nostetaan voimakkaasti esiin tavoitteenaan, että *”kulttuuri- ja luovat alat ovat kansainvälisesti verkottuneita ja toimivat aktiivisesti kansainvälisillä markkinoilla luoden merkittävästi vientituloja.”* **Leikkaukset ovat selvässä ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, ja nämä säästötoimet tulee perua, tai vähintäänkin niitä tulee kohtuullistaa.**

3. Luovan alan kasvu edellyttää uudistuksia

Pienillä lisäpanostuksilla luovien alojen kasvua voitaisiin vauhdittaa merkittävästi. Myönteistä musiikkialan näkökulmasta on, että audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen vuotuinen taso säilytettiin 10 miljoonassa eurossa. **Kannustimen ehdot sulkevat kuitenkin valtaosan kotimaisista hankkeista pois sen piiristä, ja ehtoja olisi syytä tarkastella uudelleen.**

Samoin alan kannalta positiivista on, että luovien alojen T&K-rahoitukseen on osoitettu 9 miljoonaa myös vuonna 2026. **Olennaista on varmistaa Business Finlandin rahoituksen ja rahoituskriteerien soveltuminen luoville aloille.**

Business Finlandin t&k-tuet ovat osoittautuneet hankalasti hyödynnettäviksi luovan alan sisältövetoiselle liiketoiminnalle. On tärkeää, että rahoituksen kriteerit tunnistavat luovien alojen erityispiirteet ja ohjautuvat mahdollisimman tehokkaasti alan kehityksen ja kasvun vauhdittamiseen.

Leikkausten kohteeksi joutuneet Business Finlandin innovaatiotuet ovat olleet niitä harvoja rahoituskanavia, josta luovan alan yritykset – erityisesti musiikki-, av- ja pelialat – ovat kyenneet nykyehtojen valossa hyödyntämään. Esimerkiksi vienninedistämiseksi tärkeä messutuki Exhibition Explorer lopetettiin leikkausten seurauksena heti lokakuun alusta. Leikkaukset juuri tähän osa-alueeseen heikentävät luovien alojen mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita ja palveluita, jotka voisivat kasvaa kansainvälisesti.

Luovien alojen kasvun mahdollisuudet ovat sisältövetoisessa, aineettomiin oikeuksiin perustuvassa liiketoiminnassa. On keskeistä varmistaa, että luovien

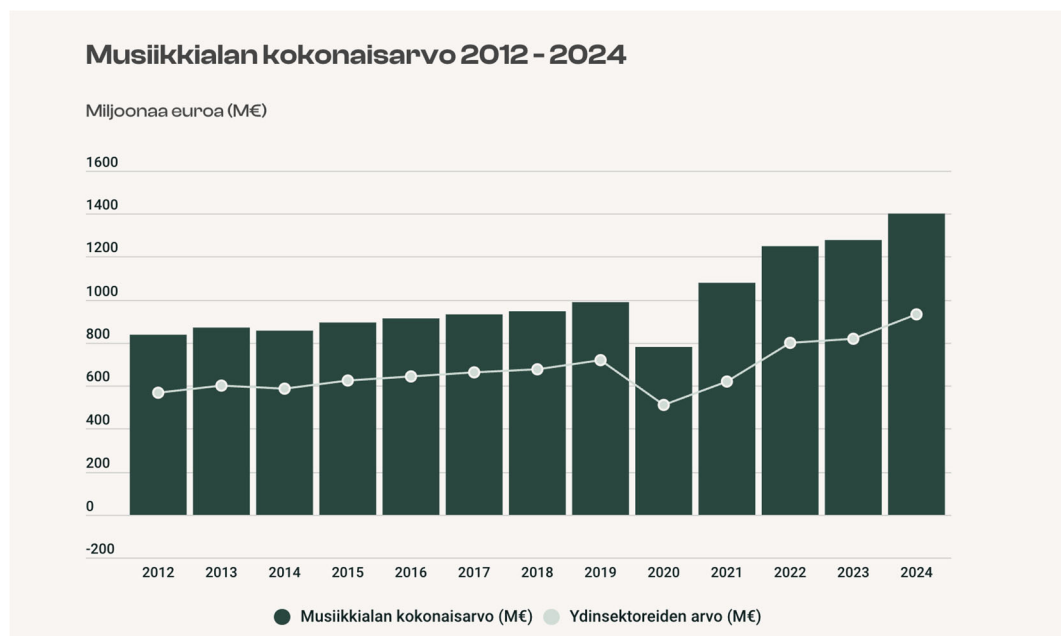
alojen liiketoiminnan edistämiseen varattu rahoitus ohjautuu tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen käyttöön. **Yritystukien jakoperusteita ja kriteereitä tulisikin uudistaa etenkin Business Finlandin osalta.**

Yksityisen kopioinnin hyvityksen 50 % leikkaus säilyi budjetissa ennallaan mikä kurjistaa luovaa alaa entisestään. Leikkaus näkyy muun muassa Musiikin edistämissäätiön kautta jaettavissa alueellisten tukien merkittävänä vähenemisenä, mikä heikentää kulttuurin saavutettavuutta erityisesti pienten paikkakuntien kohdalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä on Suomessa EU-oikeuden vastainen. Puoleen leikattu summa (5,5 miljoonaa) on vain murto-osa tekijöille vuosittain aiheutuneesta 46 miljoonan euron haitasta. **Hallituksen tulisikin kiireellisesti käynnistää tarvittavat lisäselvitykset ja yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistus**, kuten ministeriön oma selvitys esittää. Tällainen uudistus säästäisi valtion budjettivaroja, lisäisi luovan alan omia tuloja ja vahvistaisi alan rakenteita, kuten AVEKia ja Musiikin edistämissäätiötä.

4. Luovien alojen tilannekuva – rapautuvat rakenteet hidastavat kasvun mahdollisuuksia

Luovilla aloilla on merkittävä kasvu- ja vientipotentiaali. Viimeisimpien selvitysten mukaan perinteisten kulttuuri- ja viihdealojen – kirjallisuuden, musiikin, elokuva- ja AV-alan sekä teatteri- ja näyttämötaiteen – [yhteenlaskettu talous kasvoi 4,8 miljardista 5 miljardiin euroon vuonna 2023](#). Musiikkialan kasvu on ollut tasaista ja [alan arvo ylitti viime vuonna jo 1,4 miljardia](#) (ks. kuva alla).

Jos Suomi kirisi edes vähän lähemmäs verrokkimaita kuten Ruotsia ja Tanskaa, luovien alojen tuhannet uudet työpaikat ja yritykset sekä viennin kasvu **auttaisivat kohentamaan myös julkisen talouden tilaa merkittävästi.**

Suomen kulttuuribudjetti on EU-maiden viidenneksi alhaisin, ja julkisen sektorin kulutusmenot kulttuuripalveluihin ovat alle puolet verrattuna naapurimaa Ruotsiin. Tämä näkyy alan työpaikkojen ja yritysten vähäisyydessä suhteessa verrokkimaihin. Esimerkiksi Ruotsissa luovat alat työllistävät yli kaksi kertaa enemmän ihmisiä kuin Suomessa. Alan yritysten määrä on Ruotsissa noin neljä kertaa suurempi ja kotitaloudet käyttävät 5,1 prosenttia tuloistaan kulttuuripalveluihin, kun Suomessa vastaava luku on vain 3,1 prosenttia. Suomen tulisikin pyrkiä kulttuuriin panostamisessa lähemmäs verrokkimaitaan, kuten Ruotsia tai Tanskaa.

Kasvupotentiaalista huolimatta luovien alojen tila on hauras. Ala kärsi koronasta merkittävästi. Hallituksen leikkaukset alaan ja mm. yksityisen kopioinnin hyvitykseen sekä kulttuuritoiminnan ja -tapahtumien ALVin nosto vaikeuttavat tilannetta entisestään. Euromääräisesti pienetkin heikennykset voivat pahimmillaan johtaa kokonaisten festivaalien, klubien, orkesterien ja kulttuuritalojen toiminnan lakkauttamiseen ympäri maan. Lakkautuksilla ja konkurssilla olisi merkittävä heikentävä vaikutus alueiden ja sitä kautta koko Suomen elinvoimaan.

Kulttuuriin ja luovalle alalle kohdennetut säästöt ovat kasvun kannalta väärä kohde. Valtion budjetissa euromääräisesti pienillä tuilla on suuri vaikuttavuus, sillä eurot käytetään tehokkaasti kulttuurin tuotantoon, mikä puolestaan näkyy suoraan elinvoiman, työllisyyden ja yrittäjyyden kasvuna ympäri Suomen. Erityisen tehokkaasti kasvua ruokkivat vapaalle kentälle sekä luovien alojen vientiin ohjatut tuet.

Luoville aloille ohjattu tuki auttaa toimijoita ottamaan ratkaisevat seuraavat askeleet kasvussa, toiminnan kehittämisessä ja kannattavuuden parantamisessa. Vastaavasti valtion kannalta pienten tukien leikkauksella saavutetaan vain marginaalinen hyöty valtion kannalta, mutta leikkausten vahingolliset seurausvaikutukset kulttuurin kenttään olisivat huomattavat.

Annamme mielellämme lisätietoja asiasta.

Helsingissä 8.10.2025

Risto Salminen

Toimitusjohtaja

Teosto

risto.salminen@teosto.fi

puh. +358 40 844 5984

Aku Toivonen

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikintekijät

aku.toivonen@musiikintekijat.fi

puh. +358 50 559 0025

Vappu Verronen

Toiminnanjohtaja

Suomen säveltäjät

vappu.verronen@composers.fi

+358 40 500 5905

Jari Muikku

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikkikustantajat

jari.muikku@musiikkikustantajat.fi

+358 40 719 7480